

Araştırma Makalesi/ Research Article

Obezite ve Bariyatrik Cerrahi Hakkında Verilen Eğitimin Hemşirelik Öğrencilerinin Bilgi ve Tutumuna Etkisinin İncelenmesi

Investigation of the Effect of Education on Obesity and Bariatric Surgery on the Knowledge and Attitudes of Nursing Students

Belgin Şen Atasayar¹ Özge İşeri¹

¹Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Samsun, TÜRKİYE

Geliş tarihi/ Date of receipt: 20/02/2022

Kabul tarihi/ Date of acceptance: 29/06/2022

© Ordu University Faculty of Health Sciences, Department of Nursing, Türkiye, **Published online:** 17/04/2023

ÖZ

Amaç: Bu araştırma obezite ve bariyatrik cerrahi hakkında verilen eğitimin hemşirelik öğrencilerinin bilgi ve tutumuna etkisinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir.

Yöntem: Bu araştırma ön test- son test tek gruplu yarı deneysel tasarıma uygun olarak yapılmıştır. Araştırmanın evrenini ikinci sınıf hemşirelik öğrencileri oluşturmuştur. Örneklem seçimine gidilmeyip 89 öğrenci ile çalışma tamamlanmıştır. Verilerin analizinde tanımlayıcı istatistikler ve ki-kare analizi kullanılmıştır.

Bulgular: Öğrencilerin yaş ortalaması 20.539±2.440, BKİ ortalamaları 23.490±2.318 ve %84.3'ü kadındır. Obeziteyi önlemeye yönelik bilgilerinin yeterli bulan öğrencilerin oranı eğitim öncesi %11.2'den eğitim sonrası %40.4'e; obez bireylerin yaşadığı sağlık sorunlarını bildiğini belirten öğrencilerin oranı eğitim öncesi %45.5 iken eğitim sonrası oran %75.3'e yükselmiştir. Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin, bariyatrik cerrahinin endikasyonlarını bilme oranları eğitim öncesi %36 iken, eğitim sonrası %71.9, bariyatrik cerrahinin kontraendikasyonlarını bilme oranları eğitim öncesi %24.7 iken, eğitim sonrası %59.5 olmuştur. Bununla birlikte öğrencilerin eğitim öncesi ve sonrası bariyatrik cerrahi geçiren bireyin bakımını yapabileceğini düşünme durumları arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (p>0.05).

Sonuç: Öğrencilerin eğitim sonrası kendilerini obezite ve bariyatrik cerrahi konusunda daha bilgili gördükleri ve obez bireylere karşı tutumlarının daha olumlu hale geldiği saptanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Bariyatrik cerrahi, obezite, obezite cerrahisi, hemşirelik öğrencisi

ABSTRACT

Objective: This research was carried out to examine the effects of education on obesity and bariatric surgery on the knowledge and attitude of nursing students.

Methods: This research was conducted in accordance with the pretest-posttest single-group quasi-experimental design. The population of the study consisted of second-year nursing students. Sample selection was not made and the study was completed with 89 students. Descriptive statistics and the chi-square test were used to analyze the data.

Results: The mean age of the students was 20.539±2.440, their BMI average was 23.490±2.318, and 84.3% of them were women. The percentage of students who find their knowledge of preventing obesity is sufficient from 11.2% before the education to 40.4% after the education. While the percentage of students who stated that they knew about the health problems experienced by obese individuals was 45.5% before education, the percentage increased to 75.3% after education. The percentage of the student's level of knowledge of the indications of bariatric surgery of the students included in the study was 36% before education, and 71.9% after education, while the percentage of knowing of the contraindications of bariatric surgery was 24.7% before education and 59.5% after education. However, a significant correlation was found between the students' thinking that they could care for the individual who had bariatric surgery before and after the education (p>0.05).

Conclusion: After the education, it was determined that the students saw themselves more knowledgeable about obesity and bariatric surgery and their attitudes to obese individuals became more positive.

Keywords: Bariatric Surgery, Obesity, obesity surgery, nursing student

ORCID IDs of the authors: BŞA: 0000-0001-9680-7439; Öİ: 0000-0002-6623-8973

Sorumlu yazar/Corresponding author: Öğr. Gör. Dr. Belgin Şen Atasayar

Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi, Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği Anabilim Dalı, Samsun, TÜRKİYE

* Bu çalışma 4. Uluslararası 12. Ulusal Türk Cerrahi ve Ameliyathane Hemşireliği Kongresi'nde Sözlü Bildiri olarak sunulmuştur.

e-posta/e-mail: belginsenatasayar@outlook.com

Atıf/Citation: Şen Atasayar B, İşeri Ö. (2023). Obezite ve bariyatrik cerrahi hakkında verilen eğitimin hemşirelik öğrencilerinin bilgi ve tutumuna etkisinin incelenmesi. Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi. 6(1), 156-165. DOI:10.38108/ouhcd.1076362

Content of this journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

Giriş

Obezite ve/veya aşırı kilo Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından; sağlığı bozacak düzeyde vücutta aşırı yağ birikimi olarak tanımlanmıştır (DSÖ, 2021). Dünya genelinde obezite görülme sıklığı her yaş grubunda artmaktadır. DSÖ'nün verilerine göre; 2016 yılında 18 yaş ve üstü yetişkinlerin %39'u (1.9 milyar) fazla kilolu, %13'ünün (650 milyon) ise obez olduğu belirtilmiştir (WHO, 2018). Dünya ile paralel olarak ülkemizde de obezite sıklığı gün geçtikçe artmaktadır. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK)'nin verilerine göre, 2016 yılında 15 yaş ve üzerinde obezite sıklığı %19.6 iken, 2019 yılında bu oran %21.1'e yükselmiştir (TÜİK, 2019). Obezite görülme sıklığının giderek artmasında; değişen yaşam şekli nedeniyle aktivitenin azalması ve beslenme alışkanlığının değişmesiyle artan hazır gıda tüketiminin önemli rol oynadığı belirtilmektedir. Ayrıca cinsiyet, eğitim, medeni durum ve yaşanan yer gibi özelliklerin de obezite üzerinde etkili olduğu ifade edilmektedir (Peltzer ve ark., 2014; Pengpid ve Peltzer, 2014).

Obezite çeşitli sağlık sorunlarına yol açmakta, aynı zamanda var olan sağlık sorunlarının da ilerlemesine neden olmaktadır (Matharu ve ark., 2014). Dolayısıyla obezite sadece fiziksel değil psikolojik ve sosyal sorunları da beraberinde getirmektedir (Saguy ve ark., 2014; Sert ve ark., 2016). Obez bireyler kiloları nedeniyle suçlanmakta ve ön yargıya maruz kalmaktadır. Bu bireyler çoğunlukla iradesi zayıf, tembel, bencil, yemek yemeyi seven, dayanıklı olmayan, başarısız, motivasyonu yetersiz, değersiz olarak görülmekte; fiziksel ve sosyal olarak ise biçimsiz, çirkin, çekici olmayan, asosyal ve dağınık olarak nitelendirilmektedir (Sert ve ark., 2016).

Sağlıklı yaşam biçimi davranışları DSÖ'ne göre adölesan dönemde (10-19 yaş) kazanılmakta ve bu dönem bireyin ileride nasıl bir yetişkin olacağını belirlemektedir (DSÖ, 2021). Adölesan dönem obeziteye neden olabilecek olumsuz sağlık davranışlarını edinmek açısından risklidir. Aynı zamanda özellikle çocukluk ve gençlik döneminde obezite ile karşı karşıya kalmak mortalite ve morbidite hızını arttırmaktadır (Matharu ve ark., 2014; Saguy ve ark., 2014; Sert ve ark., 2016; Stein ve ark., 2014). Bu noktada önemli bir sorun olan fazla kilo ve obezite, yaşam biçiminde yapılan değişikliklerle önlenbilir (Yılmazbaş ve Gökçay, 2018). Obezite oluştuktan sonra bireylerde öncelikle yaşam tarzı değişikliklerine gidilmesi, daha sonra eğer gerekiyorsa tıbbi tedaviye geçilmesi öneriler arasındadır (Tedik, 2017; Yüksel, 2016). Bunlar

diyetin düzenlenmesi, düzenli egzersiz yapılması, psikolojik destek sağlanması, medikal tedavi ve cerrahi yaklaşımlar olabilmektedir (Matharu ve ar., 2014; Tedik, 2017; Yüksel, 2016). Son dönemde cerrahi yaklaşımlar obezite tedavisinde oldukça tercih edilen bir yöntem haline gelmiştir (Yüksel, 2016).

Obezite (Bariyatrik) cerrahisi uygulanabilmesi için multidisipliner hasta değerlendirme yaklaşımı gerekmektedir. Bariyatrik cerrahi uygulanan hastalarda girişimlerin planlanmasında ve uygulanmasında hemşirelerin rolü oldukça önemlidir (Upton, 2017). Çünkü bu hastaların cerrahi sürecinin tamamında alacağı hemşirelik bakımında yakın gözlem ve dikkatli bir değerlendirme gerekmektedir (Aydın ve Bulut, 2014; Sevinçer ve ark., 2014; Jamal ve Aminian, 2015). Bu konuya ilişkin hemşirelik öğrencilerinin eğitimleri süresince bilgi ve tutumlarının geliştirilmesi, mezuniyet sonrasında profesyonel, bütüncül ve insani hasta bakım ilkelerini dikkate alarak mesleki rollerini yerine getirmeleri açısından çok önemlidir.

Literatürde obezite, obezitenin sağlık üzerine etkileri, bariyatrik cerrahi endikasyonları, cerrahi yöntemlerin avantaj/dezavantajları, ameliyat sonrası hemşirelik bakımının özellikleri ve öğrencilerin obeziteye yönelik tutumları gibi konularda çalışmaların yapıldığı belirlenmiştir (Alasmari ve ark., 2017; Altınayak ve ark., 2017; Altun, 2015; Dülger ve Mayda, 2016; Issa, 2015; Pengpid ve Pentzer, 2014; Uyanık ve Yılmaz, 2020). Buna rağmen hemşirelik öğrencilerine verilen obezite ve bariyatrik cerrahiye yönelik eğitimin etkinliğini ve öğrencilerde yaratacağı bilgi ve tutum değişikliklerini inceleyen bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu saptamadan yola çıkılarak araştırmada obezite ve bariyatrik cerrahi hakkında verilen eğitimin hemşirelik öğrencilerinin bilgi ve tutumuna etkisinin incelenmesi amaçlanmıştır.

Yöntem

Araştırmanın Tipi

Araştırma ön test-son test tek gruplu yarı deneysel tasarıma uygun olarak yapılmıştır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Araştırma evrenini, bir üniversitenin sağlık bilimleri fakültesinde öğrenim gören 130 hemşirelik ikinci sınıf öğrencisi oluşturmuştur. Örneklem seçimine gidilmeyerek, araştırmaya katılmayı kabul eden 89 öğrenci ile çalışma tamamlanmış ve evrenin %68.4'üne ulaşılmıştır.

Veri Toplama Araçları

Verilerin toplanmasında araştırmacılar tarafından literatür doğrultusunda hazırlanan anket formu kullanılmıştır (Aydın ve Bulut, 2014; Issa, 2015; Uyanık ve Yılmaz, 2020). Form öğrencilerin sosyodemografik özelliklerini ve beslenme özelliklerini içeren 10, obezite ve bariyatrik cerrahi ile ilgili bilgisini içeren dokuz ve obezite ve bariyatrik cerrahi ile ilgili görüşlerini içeren sekiz soru olmak üzere toplam 27 sorudan oluşmaktadır.

Araştırmanın ön test verileri 31.03.2021 tarihinde öğrencilerden Google form aracılığıyla toplanmıştır. Ardından üç haftalık toplam altı saat süren eğitim uygulanmıştır. Eğitimin ilk haftasında obezite; obezitenin fiziksel, psikolojik, ruhsal ve sosyal sağlık üzerine etkileri; bireylerin yaşadığı zorluklar anlatılmış ve beyin fırtınası çalışması yapılmıştır. İkinci haftada obeziteyi önleme müdahaleleri ve obezitenin tedavisi hakkında powerpoint sunumu yapılmış ve makale örnekleri paylaşılmıştır. Son haftada ise bariyatrik cerrahinin endikasyonları, kontraendikasyonları, cerrahi sonrası görülebilecek komplikasyonlar, hemşirelik tanıları ve girişimleri paylaşılmıştır. Kısa vaka tartışması ile konu pekiştirilmiştir. Araştırmaya katılmayı kabul eden ve ön test verilerine ulaşılan öğrencilerin eğitime devamlılığı esas alınmıştır. Eğitimin bitiminden dört hafta sonrasında da öğrencilere Google form aracılığıyla anketler tekrar uygulanmış ve son test verileri toplanmıştır.

Verilerin analizi

Araştırma verilerinin analizinde SPSS (Statistical Package for Social Science) 21.0 paket programından yararlanılmıştır. Verilerin değerlendirilmesinde tanımlayıcı istatistikler (aritmetik ortalama, standart sapma, yüzde vb.) ve ki-kare analizi kullanılmıştır.

Bulgular

Araştırmanın sonucuna göre; öğrencilerin yaş ortalaması 20.53±2.44, BKİ ortalaması ise 23.490±2.318 olarak bulunmuştur. Öğrencilerin %84.3'ü kadın, %84.3'ünün geliri giderine denktir. Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin %78.7'si çoğunlukla ev yemeği yediğini belirtirken, %71.9'u gün içerisinde öğün atladığını ifade etmiştir. Hayatının hiçbir döneminde obez veya şişman olmadığını belirten öğrencilerin oranı %73, Çevresinde obez ya da şişman birey olduğunu belirten öğrencilerin oranı ise %74.2'dir (Tablo 1).

Tablo 1. Öğrencilerin sosyodemografik özellikleri (n=89)

Değişkenler	X±SS	Min.-Mak.
Yaş (Yıl)	20.539±2.440	18- 37
BKİ	23.490±2.318	18-28
Değişkenler	n	%
Cinsiyet		
Kadın	75	84.3
Erkek	14	15.7
Gelir Durumu		
Geliri giderden az	11	12.4
Geliri gidere denk	75	84.3
Geliri giderden fazla	3	3.4
Beslenme Şekli		
Çoğunlukla ev yemeği	70	78.7
Çoğunlukla Fastfood	19	21.3
Öğün atlar mısınız?		
Evet	64	71.9
Hayır	25	28.1
Hayatınızın hiçbir döneminde obez ya da şişman oldunuz mu?		
Evet	24	27.0
Hayır	65	73.0
Çevrenizde obez olan birey var mı? (Aile, arkadaş vb.)		
Evet	66	74.2
Hayır	23	25.5
Daha önce obezite ile ilgili eğitim aldınız mı?		
Evet	16	18.0
Hayır	73	82.0

X±SS: Ortalama± Standart sapma

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre obez bireylerin agresif olduğunu düşünen öğrencilerin oranı eğitim öncesi %28.1, eğitim sonrası %19.1, obez bireylerin ailesel sorun yaşadığını düşünen öğrencilerin oranı eğitim öncesi %28.1, eğitim sonrası %15.7, obeziteyi önlemeye yönelik bilgilerinin yeterli bulan öğrencilerin oranı eğitim öncesi %11.2, eğitim sonrası %40.4, obez bireylerin yaşadığı sağlık sorunlarını bildiğini ifade eden öğrencilerin oranı eğitim öncesi %44.5, eğitim sonrası %75.3 olarak bulunmuştur (Tablo 2).

Öğrencilerin bariyatrik cerrahiye yönelik cevapları incelendiğinde, bariyatrik cerrahi sonrası hemşirelik girişimlerini bildiğini belirten öğrencilerin oranı eğitim öncesi %38, eğitim sonrası %64, bariyatrik cerrahi geçiren bireyin bakımını yapabileceğini belirten öğrencilerin oranı eğitim öncesi %5.6, eğitim sonrası %30.3 olarak bulunmuştur (Tablo 2).

Tablo 2. Öğrencilerin eğitim öncesi-eğitim sonrası obezite ve bariyatrik cerrahi hakkında bilgi ve tutumları

Değişkenler	Eğitim Öncesi		Eğitim Sonrası		Test ve p
	n	%	n	%	
Sizce obez bireyler iş hayatında başarılı olabilir mi?					
Evet	57	64.0	58	65.2	$\chi^2=1.018$ p=0.601
Hayır	12	13.5	8	9.0	
Kararsızım	20	22.5	23	25.8	
Sizce obez bireyler agresif midir?					
Evet	25	28.1	17	19.1	$\chi^2=2.112$ p=0.348
Hayır	33	37.1	35	39.3	
Kararsızım	31	34.8	37	41.6	
Sizce obez bireyler özgüvenli midir?					
Evet	12	13.5	11	12.4	$\chi^2=0.102$ p=0.950
Hayır	52	58.4	54	60.7	
Kararsızım	25	28.1	24	27.0	
Sizce obez bireyler sağlıklı mıdır?					
Evet	3	3.4	4	4.5	$\chi^2=0.482$ p=0.786
Hayır	79	88.8	80	89.9	
Kararsızım	7	7.9	5	5.6	
Sizce obez bireyler ailesel sorun yaşarlar mı?					
Evet	25	28.1	14	15.7	$\chi^2=4.063$ p=0.131
Hayır	40	44.9	45	50.6	
Kararsızım	24	27.0	30	33.7	
Obezitenin önlenmesi önemli midir?					
Evet	80	89.9	82	92.1	$\chi^2=.275$ p=0.600
Hayır	-	-	-	-	
Kararsızım	9	10.1	7	7.8	
Obeziteye neden olan risk faktörlerini biliyor musunuz?					
Evet	73	82.0	80	79.9	$\chi^2=2.303$ p=0.316
Hayır	12	13.5	7	7.9	
Kısmen Biliyorum	4	4.5	2	2.2	
Obez bireylerin yaşadığı sosyal sorunları biliyor musunuz?					
Evet	75	84.3	77	86.5	$\chi^2=.426$ p=0.808
Hayır	8	9.0	8	9.0	
Kısmen Biliyorum	6	6.7	4	4.5	
Obez bireylerin yaşadığı sağlık sorunlarını biliyor musunuz?					
Evet	36	44.5	67	75.3	$\chi^2=22.195$ p=0.000
Hayır	40	44.9	16	18.0	
Kısmen Biliyorum	13	14.6	6	6.7	

Tablo 2. (devam) Öğrencilerin eğitim öncesi-eğitim sonrası obezite ve bariyatrik cerrahi hakkında bilgi ve tutumları

Değişkenler	Eğitim Öncesi		Eğitim sonrası		Tes ve p
	n	%	n	%	
Sizce obeziteyi önlemeye yönelik bilgileriniz yeterli mi?					
Evet	1	11.2	36	40.4	$\chi^2=38.120$ $p=0.000$
Hayır	22	24.7	17	19.1	
Kısmen yeterli	57	64.0	36	40.2	
Sizce bariyatrik cerrahinin topluma önemli katkıları var mıdır?					
Evet	50	56.2	64	71.9	$\chi^2=4.782$ $p=0.029$
Hayır	-	-	-	-	
Kararsızım	39	43.8	25	28.1	
Sizce bariyatrik cerrahinin hastaya olumlu katkıları var mıdır?					
Evet	68	76.4	74	83.1	$\chi^2=1.344$ $p=0.511$
Hayır	2	2.2	1	1.1	
Kararsızım	19	21.3	14	15.7	
Bariyatrik cerrahinin endikasyonlarını biliyor musunuz?					
Evet	32	36.0	64	71.9	$\chi^2=23.370$ $p=0.000$
Hayır	44	49.4	18	20.2	
Kısmen Biliyorum	13	14.6	7	7.9	
Bariyatrik cerrahinin kontraendikasyonlarını biliyor musunuz?					
Evet	22	24.7	53	59.5	$\chi^2=22.147$ $p=0.000$
Hayır	48	53.9	26	29.2	
Kısmen Biliyorum	19	21.3	10	11.2	
Bariyatrik cerrahi sonrası hemşirelik girişimlerini biliyor musunuz?					
Evet	25	38.0	57	64.0	$\chi^2=23.179$ $p=0.000$
Hayır	47	52.8	24	27.0	
Kısmen Biliyorum	17	19.1	8	9.0	
Bariyatrik cerrahi sonrası hemşirelik tanımlarını biliyor musunuz?					
Evet	30	33.7	59	66.3	$\chi^2=19.022$ $p=0.000$
Hayır	39	43.8	21	23.6	
Kısmen Biliyorum	20	22.5	9	10.1	
Bariyatrik cerrahi geçiren bireyin bakımını yapabilecek bilgiye sahip misiniz?					
Evet	5	5.6	27	30.3	$\chi^2=21.088$ $p=0.000$
Hayır	37	41.6	19	21.3	
Kısmen Sahibim	47	52.8	43	48.3	

n: sayı; %: yüzde; χ^2 : Ki-kare

Öğrencilerin ‘Obez bireylerin obez olmayan bireyler kadar sağlıklı olduğunu düşünüyor musunuz?’ sorusuna eğitim öncesi ve sonrası verdikleri yanıtlar arasındaki fark yaşlarına göre anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Eğitim sonrası 19 yaş ve altındakilerin %100’ünün ‘Hayır’ yanıtını verdikleri görülmektedir (Tablo 3).

Öğrencilerin eğitim öncesi ve eğitim sonrası ‘Bariyatrik cerrahi girişiminin topluma olumlu

katkılarının olduğunu düşünüyor musunuz?’ sorusuna verdikleri yanıtlar arasındaki fark yaşlara göre anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Eğitim öncesi 21 yaş ve üstündekilerin %91’inin ‘Evet’ yanıtını verdikleri, eğitim sonrası ise 21 yaş ve üstündekilerin % 77’sinin ‘Evet’ yanıtını verdikleri görülmektedir (Tablo 3).

Tablo 3. Öğrencilerin yaşlarına göre eğitim öncesinde ve sonrasında obezite ve bariyatrik cerrahi hakkında bilgi ve tutumları arasındaki farklar

Öğrencilerin Bilgi ve Tutumları		19 yaş ve altı		20 yaş		21 yaş ve üstü		Test P	
		n	%	n	%	n	%		
Obez bireylerin obez olmayan bireyler kadar sağlıklı olduğunu düşünüyor musunuz?	Ön Test	Evet	0	0.0	1	2.1	2	9.1	$\chi^2=3.551$ p=0.470
		Hayır	17	89.5	44	91.7	18	81.8	
		Bilmiyorum	2	10.5	3	6.3	2	9.1	
	Son Test	Evet	0	0.0	2	4.2	2	9.1	$\chi^2=11,232$ p=0.024
		Hayır	19	100.0	45	93.8	16	72.7	
		Bilmiyorum	0	0.0	1	4.2	4	18.2	
Bariyatrik cerrahi girişiminin topluma olumlu katkılarının olduğunu düşünüyor musunuz?	Ön Test	Evet	8	42.1	22	45.8	20	90.9	$\chi^2=14,395$ p=0.001
		Hayır	-	-	-	-	-	-	
		Kararsızım	11	57.9	26	54.2	2	9.1	
	Son Test	Evet	9	47.4	35	72.9	17	77.3	$\chi^2=17,676$ p=0.000
		Hayır	-	-	-	-	3	13,6	
		Kararsızım	10	52.6	3	27.1	2	9.1	

n: sayı; %: yüzde; χ^2 : Ki-kare

Öğrencilerin cinsiyetlerine göre eğitim öncesi ‘Bariyatrik cerrahi girişiminin topluma olumlu katkılarının olduğunu düşünüyor musunuz?’ sorusuna verdikleri yanıtlar arasındaki fark anlamsız bulunmuş ($p>0.05$) iken eğitim sonrası ise yanıtlar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Eğitim sonrası kadınların erkeklere göre daha fazla oranda ‘Evet’ yanıtını verdikleri belirlenmiştir (Tablo 4).

Öğrencilerin öğün atlama durumlarına göre hem eğitim öncesi hem de eğitim sonrası ‘Bariyatrik cerrahi girişiminin hastaya olumlu katkılarının olduğunu düşünüyor musunuz?’ sorusuna verdikleri yanıtlar arasındaki fark anlamlı bulunmuştur ($p<0.05$). Eğitim öncesi öğün atlayanların atlamayanlara göre daha fazla oranda ‘Evet’ yanıtını verdikleri görülmektedir. Eğitim sonrası ise öğün atlayanların atlamayanlara göre daha fazla oranda ‘Evet’ yanıtını verdikleri görülmektedir (Tablo 5).

Tablo 4. Öğrencilerin cinsiyetlerine göre eğitim öncesinde ve sonrasında obezite ve bariyatrik cerrahi hakkında bilgi ve tutumları arasındaki farklar

Öğrencilerin Bilgi ve Tutumları			Kadın		Erkek		Test P
			n	%	n	%	
Bariyatrik cerrahi girişiminin topluma olumlu katkılarının olduğunu düşünüyor musunuz?	Ön Test	Evet	42	56.0	8	57.1	$\chi^2=0.006$ $p=0.937$
		Hayır	-	-	-	-	
		Kararsızım	33	44.0	6	42.9	
	Son Test	Evet	53	70.7	8	57.1	$\chi^2=6,188$ $p=0.045$
		Hayır	1	1.3	2	14.3	
		Kararsızım	21	28.0	4	28.6	

n: sayı; %: yüzde; χ^2 : Ki-kare**Tablo 5.** Öğrencilerin öğün atlama durumlarına göre eğitim öncesinde ve sonrasında obezite ve bariyatrik cerrahi hakkında bilgi ve tutumları arasındaki farklar

Öğrencilerin Bilgi ve Tutumları			Evet		Hayır		Test P
			n	%	n	%	
Bariyatrik cerrahi girişiminin hastaya olumlu katkılarının olduğunu düşünüyor musunuz?	Ön Test	Evet	53	82.8	15	60.0	$\chi^2=7.671$ $p=0.022$
		Hayır	2	3.1	-	-	
		Kararsızım	9	14.1	10	40.0	
	Son Test	Evet	52	89.7	22	71.0	$\chi^2=6.734$ $p=0.034$
		Hayır	1	1.7	-	-	
		Kararsızım	5	8.6	9	29.0	

n: sayı; %: yüzde; χ^2 : Ki-kare

Tartışma

Obezite son yıllarda hem ülkemizde hem de dünya genelinde görülme sıklığı artan bir sağlık sorunudur (WHO, 2018). Buna bağlı olarak obezite tedavisi ve obez bireylerin karşılaştıkları sorunların çözümünde sağlık profesyonellerine daha fazla görev düşmektedir. Bu açıdan hemşirelik öğrencilerinin obezite ve bariyatrik cerrahi konusunda bilgilendirilmeleri önem taşımaktadır (Peltzer ve ark., 2014; Saguy ve ark., 2014).

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin yaş ortalaması 20.539 ± 2.440 ve %84.3'ü kadındır. Öğrencilerden gelirinin giderine denk olduğunu düşünenlerin oranı %83.4'tür (Tablo 1). Öğrencilerin yaş değişkenleri ile eğitim öncesi ve sonrası 'Obez bireylerin obez olmayan bireyler kadar sağlıklı olduğunu düşünüyor musunuz?' sorusuna verdikleri yanıt arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır ($p > 0.05$). Eğitim sonrası 19 yaş ve altındaki öğrencilerin tamamı (%100) 'Hayır' yanıtını vermiştir (Tablo 3). Bu durum daha genç yaşta olan öğrencilerin obez bireylerin yaşadığı sağlık sorunlarıyla karşılaşmış olma ihtimalinin, daha ileri yaş grubunda bulunan öğrencilerden düşük olması ile ilgili olabilir. Bunun yanında

eğitim öncesi 21 yaş ve üzeri olan öğrencilerin %91'i 'Bariyatrik cerrahi girişiminin topluma olumlu katkılarının olduğunu düşünüyor musunuz?' sorusuna 'Evet' yanıtı verirken, öğrencilerin aynı soruya eğitim sonrasında %71 oranında 'Evet' dediği belirlenmiştir (Tablo 3). Bu durumun yaş artışı ile birlikte bariyatrik cerrahinin tüm yönlerini (endikasyon, kontraendikasyon, gelişebilecek komplikasyonlar vb.) daha iyi öğrenme nedeniyle olumsuz olduğu düşünülmektedir.

Bununla birlikte öğrencilerin bu soruya eğitim sonrası verdikleri 'evet' yanıtı ile cinsiyetleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p > 0.05$) (Tablo 4). Kadın öğrenciler erkek öğrencilere göre daha fazla 'evet' yanıtını vermişlerdir. Günümüzde dış görünüme kadınların erkeklerden daha fazla önem veriyor olması bu sonucun nedeni olabilir (Sezgin, 2015).

Araştırma kapsamına alınan öğrencilerin BKİ ortalaması 23.490 ± 2.318 olarak bulunmuş, bunun yanında öğrencilerin en düşük 18, en yüksek 28 BKİ değerine sahip oldukları saptanmıştır (Tablo 1). Bu sonuç öğrenciler arasında hafif kilolu olanlar bulunmakla birlikte ortalama olarak normal kiloda olduklarını göstermektedir. Bunun yanında Issa

(2015)'nın Sudi Arabistan'da 1473 erkek üniversite öğrencisi ile gerçekleştirdiği araştırmada, öğrencilerin %28.5'inin fazla kilolu, %16'sının ise obez olduğu saptanmıştır (Issa, 2015). Türkiye'de Dülger ve Mayda'nın (2016) çalışmasında öğrencilerin %18.8'i fazla kilolu, %4,9'u obez olarak bulunmuştur (Dülger ve Mayda, 2016). Ülkemizde BKİ ortalamasının düşük ya da yüksek bulunduğu farklı çalışmalar mevcuttur (Altınayak ve ark., 2017; Altun, 2015; Sayın Kasar ve Akyol, 2019; Sert ve ark., 2016). Çalışmamızda ulaşılan sonuçlar bu açıdan literatürle uyum göstermektedir.

Üniversite öğrencilerinin beslenme alışkanlığının genel olarak düzensiz olduğu söylenebilir. Aynı zamanda öğrencilerin öğünlerini sağlıklı besinler oluşturduğu, beslenme profillerinin genellikle düşük vitamin ve yüksek yağ alımını içerdiği bilinmektedir (Açık ve Çakıroğlu, 2017). Çalışmaya katılan öğrencilerin beslenme alışkanlıkları değerlendirildiğinde öğrencilerin %71.9'unun öğün atladığı, %78.7'sinin öğünlerde genelde ev yemeği tercih ettiği ve %18'inin ise hayatının bir döneminde şişman ya da obez olduğu belirlenmiştir. Ülkemizde ve farklı ülkelerde üniversite öğrencilerinde yapılan diğer çalışmalarda da öğün atlama oranının yüksek olduğu ve öğrencilerin özellikle sabah kahvaltılarını atladıkları bulunmuştur (Aydoğan Aslan ve ark., 2016; Dülger ve Mayda, 2016; Peltzer ve ark., 2014; Pegpid ve Peltzer, 2014). Çalışmamızda ev yemeğinin tercih edilme oranının yüksek olması, COVID-19 pandemisi nedeniyle öğrencilerin uzaktan eğitim sürecinde bulunmaları ve genel olarak aile yanında ikamet etmeleri ile ilişkili olabileceği düşünülmektedir. Bu durum öğrencilerin kilolu olamama durumlarını da açıklamaktadır. Aynı zamanda öğrencilerin öğün atlama özellikleri ile bariyatrik cerrahinin hastaya önemli katkıları olduğunu düşünme durumları arasında hem eğitim öncesi hem de eğitim sonrası anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p>0.05$) (Tablo 5). Öğün atlayan ve düzensiz beslenen öğrenciler, obez bireylerin sağlıklı olduklarını düşünmektedirler. Düzenli ve dengeli beslenmenin önemli olduğunu düşünmemeye durumu, beslenmenin sağlık üzerindeki etkisinin fark edilmesini önlemiş olabilir. Öğrenciler beslenmenin fazla kilolu ve obez olma durumu ile ilişkili olduğunu, fazla kilolu ve obez olmanın ise sağlığı bozucu bir etki yarattığını fark etmişlerdir ayrıca bariyatrik cerrahinin ise bu sağlık sorununu çözücü etkisi olduğunu öğrenmişlerdir.

Araştırmamıza katılan öğrencilerin obez bireylere karşı ön yargı düzeylerini belirlemek

amacını taşıyan; 'Obez bireyler iş hayatında başarılı mıdır?' (Evet diyenler eğitim öncesi: %60.4, eğitim sonrası: %65.2), 'Obez bireyler agresif midir?' (Evet diyenler eğitim öncesi: %28.1, eğitim sonrası: %19.1), 'Obez bireyler sağlıklı mıdır?' (Evet diyenler eğitim öncesi: %3.4, eğitim sonrası: %4.5 ve 'Obez bireyler ailesel sorun yaşarlar mı?' (Evet diyenler eğitim öncesi: %28.1, eğitim sonrası: %15.7) sorularına verdikleri yanıtlar olumlu yönde değişim göstermiştir. Pantenburg ve arkadaşları (2012)'nin tıp fakültesi öğrencileriyle yaptıkları çalışmalarında, öğrencilerin %98.9'unun obez bireylere karşı önyargıya sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Patenburg ve ark., 2012). Bunun yanında, Stein ve arkadaşları (2014)'nin 18-94 yaş aralığındaki 1657 kişi ile yaptıkları çalışmalarında katılımcıların %99.1'inin obez bireylere yönelik olumsuz tutum ve önyargıya sahip olduğu belirtmişlerdir (Stein ve ark., 2014). Uluöz'ün beden eğitimi ve spor yüksekokulu öğrencilerinin obez bireylere karşı tutumlarını incelediği araştırmasında ise 4.sınıf öğrencilerinin obez bireylere karşı önyargı düzeylerinin alt sınıflarda bulunan öğrencilere göre daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır (Uluöz, 2016). Bu durumda hem sağlık alanında eğitim alan öğrencilerin hem de genel toplumun obez bireylere karşı önyargıya ve olumsuz tutuma sahip olduğu görülmektedir. Matharu ve arkadaşlarının (2014) yine tıp fakültesi öğrencilerinin obez hastalara yönelik önyargı düzeylerini değerlendirdikleri çalışmada; eğitim almayan öğrencilerin eğitim alan öğrencilere göre önyargı düzeylerinin daha yüksek olduğunu saptanmıştır (Matharu ve ark., 2014). Tüm bu sonuçlardan yola çıkarak, toplumda var olan obez bireylere yönelik genel ön yargının üniversite öğrencilerini de etkilediği ancak konu ile ilgili bilgi sahibi oldukça obez bireylere yönelik ön yargının azaldığı söylenebilir.

Tüm dünyada önemli bir sağlık sorunu haline gelen obezitenin tedavisinin merkezini fiziksel aktivite ve beslenmenin düzenlenmesi oluştururken, bunun yanında farmakolojik ve cerrahi yöntemler de bulunmaktadır. Günümüzde bariyatrik cerrahi, morbid obezite için en etkili tedavi yöntemi olarak kabul edilmektedir. Bariyatrik cerrahi obeziteye bağlı sağlık sorunlarının düzelmesinde ve yeni sorunların ortaya çıkmasının önlenmesinde etkili bir yöntemdir (Güven, 2019; Issa, 2015). Bariyatrik cerrahiden alınan olumlu sonuçların yanı sıra hastaların ameliyat öncesi, sırası ve sonrası hemşirelik bakımı oldukça önem taşımaktadır. Bu bağlamda hemşirelik öğrencilerinin obezite ve

bariyatrik cerrahiye yönelik bilgilerindeki artış hasta sağlığı ve kaliteli hemşirelik hizmetleri açısından önemli bir etmendir. Çalışmamızda öğrencilerin obeziteye yönelik bilgi düzeylerini öğrenmeyi amaçlayan ‘Obez bireylerin yaşadığı sağlık sorunlarını biliyor musunuz?’, ‘Obezitenin önlenmesi önemli midir?’, ‘Sizce obeziteyi önlemeye yönelik bilgileriniz yeterli mi?’, ‘Bariyatrik cerrahinin endikasyonlarını biliyor musunuz?’, ‘Bariyatrik cerrahinin kontraendikasyonlarını biliyor musunuz?’, ‘Bariyatrik cerrahi sonrası hemşirelik girişimlerini biliyor musunuz?’, ‘Bariyatrik cerrahi sonrası hemşirelik tanımlarını biliyor musunuz?’, ‘Bariyatrik cerrahi geçiren bireyin bakımını yapabilecek bilgiye sahip misiniz?’ sorularına verdikleri evet yanıtının oranında da artış görülmesi, eğitim öncesi ve eğitim sonrası sorular arasında anlamlı bir ilişki bulunması ($p>0.05$), (Tablo 2) verilen eğitimin etkinliğini destekler niteliktedir.

Çalışma kapsamına alınan öğrencilerden %74.2’si çevresinde obez birey bulunduğunu belirtmiştir (Tablo 1). Sayın Kasar ve Akyol’un (2019) yaptıkları çalışmada, ailesinde obez birey bulunduğunu belirten öğrencilerin obezite önyargı puanlarının diğer öğrencilerden daha yüksek olduğu ve bu farklılığın istatistiksel olarak anlamlı olduğu bulunmuştur (Sayın Kasar ve Akyol, 2019). Altun (2015) tarafından yapılan çalışmada ise, ailesinde şişman bireyler olduğunu belirten öğrencilerin Obezite Önyargı Ölçeği puan ortalamalarının, ailesinde obez birey olmadığını belirten öğrencilerden daha düşük olduğu görülmüştür (Altun, 2019). Uluöz’ün (2016) çalışmasında ise ailede obez birey bulunma durumu ve cinsiyetin obezite önyargı düzeylerini etkilemediği saptanmıştır (Uluöz, 2016). Wood ve Shukla’nın (2016) toplumun obezite algısını araştırdıkları çalışmasında da, katılımcıların yarıdan fazlası (%51.4) ailesinde fazla kilolu ya da obez bireyin var olduğunu ve obez bireyleri bu nedenle yadırgamadıklarını ancak sağlıklı beslenmelerini desteklediklerini belirtmiştir (Wood ve Shukla, 2016). Ailesinde fazla kilolu ve/veya obez birey bulunan katılımcıların obeziteye yönelik ön yargıyı arttırmada ya da azaltmada etkili olduğu görülmektedir. Bu durumun obeziteye yönelik bilgi düzeyi ve obez bireylerle kurulan ilişkinin niteliği ile ilişkili olduğu söylenebilir (Alasmari v ark., 2017; Altınayak ve ark., 2017; Özkan ve ark., 2020; Sert ve ark., 2016; Stein ve ark., 2014).

Sonuç ve Öneriler

Araştırmadan elde edilen sonuçlar doğrultusunda; öğrencilerin eğitim sonrası kendilerini obezite ve bariyatrik cerrahi konusunda daha bilgili gördükleri ve obez bireylere karşı olumlu tutumlarının arttığı saptanmıştır. Toplumda sayısı artmakta olan obezite ve bariyatrik cerrahi uygulanan hasta oranları göz önüne alındığında hemşirelik öğrencilerine bu konuda farkındalık kazandıracak eğitimlere lisans eğitimi boyunca ağırlık verilmesi ve hemşirelik bakımındaki güncel yaklaşımlara yönelik eğitimler planlanması önerilmektedir. Ayrıca bariyatrik cerrahi konusundaki benzer çalışmaların daha farklı eğitim yöntemlerini içeren, daha uzun eğitim süresini kapsayan ve daha geniş bir örneklem üzerinde tekrarlanması önerilmektedir.

Teşekkür

Araştırmaya katılarak katkıda bulunan tüm öğrencilere teşekkür ederiz.

Araştırmanın Etik Yönü/ Ethics Committee Approval: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal ve Beşeri Bilimler Etik Kurul’undan (26.03.2021- 2021/287) onay alınmıştır. Araştırmaya katılan tüm katılımcılara bilgi verilmiş olup yazılı onamları alınmıştır.

Hakem/Peer-review: Dış hakem değerlendirmesi.

Yazar Katkısı/Author Contributions: Fikir/kavram: Öİ; Tasarım: Öİ, BŞA; Danışmanlık: Öİ; Veri toplama ve/veya Veri İşleme: BŞA; Analiz ve/veya Yorum: Öİ, BŞA; Kaynak tarama: Öİ, BŞA; Makalenin Yazımı: BŞA; Eleştirel inceleme: Öİ, BŞA.

Çıkar çatışması/Conflict of interest: Araştırmacılar herhangi bir çıkar çatışması belirtmemişlerdir.

Finansal Destek/Financial Disclosure: Bu araştırma için finansal destek alınmamıştır.

Çalışma Literatüre Ne Kattı?

- Bu çalışma literatürdeki hemşirelik öğrencilerine verilen obezite ve bariyatrik cerrahiye yönelik eğitimin etkinliğini ve öğrencilerde yaratacağı bilgi ve tutum değişikliklerini inceleyen sınırlı sayıdaki çalışmadan bir tanesi olmuştur.
- Çalışma sonuçları incelendiğinde verilen eğitimin hemşirelik öğrencilerinin obezite ve bariyatrik cerrahi hakkındaki bilgilerini arttırdığı belirlenmiştir.
- Çalışma sonuçları incelendiğinde verilen eğitimin hemşirelik öğrencilerinin obezite ve bariyatrik cerrahi hakkındaki tutumlarını olumlu yönde değiştirdiği görülmüştür.
- Çalışmanın, öğrencilerle yapılacak ileri araştırmalar için bir yön gösterici özellik taşıdığı düşünülmektedir.

Kaynaklar

- Açık M, Çakıroğlu FP. (2017). Yurttan kalan üniversiteli kız öğrencilerde metabolik sendrom risk faktörlerinin değerlendirilmesi. *Dicle Tıp Dergisi*, 44(4), 305-314.
- Alasmari HD, Al-Shehri AD, Aljuaid TA, Alzaidi BA, Alswat KA. (2017). Relationship between body mass index and obesity awareness in school students. *Journal of Clinical Medicine Research*, 9, 520-524.
- Altınayak SÖ, Gür EY, Apay SE, Özkan H. (2017). Ebelik öğrencilerinin obez gebelere karşı önyargısı. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 20(3), 201-207.
- Altun S. (2015). Üniversite öğrencilerinin obeziteye ilişkin önyargılarının belirlenmesi. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Ankara, Başkent Üniversitesi.
- Aydın E, Bulut H. (2014). Nursing care in bariatric surgery. *AF Preventive Medicine Bulletin*, 13(1), 77-82.
- Aydoğan Arslan S, Daşkapan A, Çakır B. (2016). Üniversite öğrencilerinin beslenme ve fiziksel aktivite alışkanlıklarının belirlenmesi. *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 15, 171-180.
- DSÖ. (2021). Obesity, <http://www.who.int/topics/obesity/en/>.
- Dülger H, Mayda AS. (2016). Bartın Üniversitesi Sağlık Hizmetleri Meslek Yüksekokulu öğrencilerinde beslenme alışkanlıkları ve obezite prevalansı. *Düzce Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6, 173-177.
- Güven B. (2019). Bariyatrik cerrahi komplikasyonları ve hemşirelik bakımı. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 16(2), 139-143.
- Issa L. (2015). Prevalence and risk factors of obesity and overweight among Taif University Students, Taif, Saudi Arabia. *International Journal of Public Health Epidemiol*, 4, 98-106.
- Jamal MH, Aminian A. (2015). Bariatric surgery: Is it a safe treatment modality? *Kuwait Medical Journal*, 47(3), 193-200.
- Matharu K, Shapiro FJ, Hammer RR, Kravitz RL, Wilson MD, Fitzgerald FT. (2014). Reducing obesity prejudice in medical education. *Education for Health*, 27(3), 231-237.
- Özkan İ, Adıbelli D, İlaslan E, Taylan S. (2020). Üniversite öğrencilerinin obezite farkındalıkları ile beden kitle indeksleri arasındaki ilişki. *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 11(1), 120-126.
- Pantenburg B, Sikorski C, Lupp M. (2012). Medical students' attitudes towards overweight and obesity. *PLoS One*, 7(11), 1-8.
- Peltzer K, Pengpid S, Samuels A, Özcan NK, Mantilla C, Rahamefy OH. (2014). Prevalence of overweight/obesity and its associated factors among university students from 22 countries. *International Journal of Environmental Research Public Health*, 11, 7425-7441.
- Pengpid S, Peltzer K. (2014). Prevalence of overweight/obesity and central obesity and its associated factors among a sample of university students in India. *Obesity Research and Clinical Practice*, 8, 558-570.
- Saguy AC, Frederick D, Gruys K. (2014). Reporting risk, producing prejudice: How news reporting on obesity shapes attitudes about health risk, policy, and prejudice. *Social Science and Medicine*, 111, 125-133.
- Sayın Kasar K, Akyol A. (2019). Hemşirelik Öğrencilerinin Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışlarının Obezite Önyargı Düzeyine Etkisi. *Hemşirelikte Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 16(2), 79-86.
- Sert H, Seven A, Çetinkaya S, Pelin M, Aygün D. (2016). Sağlık yüksekokulu öğrencilerinin obezite ön yargı düzeylerinin değerlendirilmesi. *Online Türk Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1(4), 9-17.
- Sevinçer GM, Coşkun H, Konuk N, Bozkurt S. (2014). Psychiatric and psychosocial aspects of bariatric surgery. *Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar*, 6(1), 32-44.
- Sezgin D. (2015). Toplumsal cinsiyet perspektifinde sağlık ve tıbbileştirme. *Sosyoloji Araştırmaları Dergisi*, 18(1), 153-186.
- Stein J, Lupp M, Ruzanska U. (2014). Measuring negative attitudes towards overweight and obesity in the German population—psychometric properties and reference values for the German short version of the fat phobia scale (FPS). *PloS One*, 9(12), 1-18.
- Tedik S. (2017). Fazla kilo ve obezitenin önlenmesinde ve sağlıklı yaşamın desteklenmesinde hemşirenin rolü. *Türkiye Diyabet ve Obezite Dergisi*, 1(2), 54-62.
- TÜİK. (2019). Türkiye Sağlık Araştırması, <https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Turkiye-Saglik-Arastirmasi-2019-33661>.
- Uluöz E. (2016). Beden Eğitimi ve Spor Yüksek Okulu öğrencilerinin obez bireylere karşı tutum düzeylerinin sınıf değişkenine ve bazı değişkenlere göre karşılaştırılması. *Uluslararası Spor, Egzersiz ve Antrenman Bilimi Dergisi*, 2(4), 124-136.
- Upton J. (2017). Obesity and the nurse's role: reducing health inequalities through health promotion. *Links to Health and Social Care*, 2(2), 39-51.
- Uyanık G, Yılmaz M. (2020). Sağlık bilimleri öğrencilerinin obezite ile ilgili önyargılarının belirlenmesi. *Necmettin Erbakan Üniversitesi Genel Sağlık Bilimleri Dergisi*, 2(1), 48-58.
- Wood M, Shukla P. (2016). Weight bias, health consciousness and behavioral actions (activities). *Eating Behaviors*, 23, 200-205.
- World Health Organization (WHO). (2018). Obesity and overweight fact sheet No: 311, Updated. Geneva.
- Yılmazbaş P, Gökçay G. (2018). Çocukluk çağı obezitesi ve önlenmesi. *Çocuk Dergisi*, 18(3), 103-112.
- Yüksel A. (2016). Bariyatrik cerrahi operasyonu geçiren morbid obez bir hastanın 3 yıl sonraki beslenme durumu: Olgu sunumu. *İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1(1), 39-45.